

Kurt Vonnegut

Ördögcsapda

Kurt Vonnegut

Ördögcsapda

Új és kiadatlan irományok
háborúról és békéről

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Kurt Vonnegut: *Armageddon in Retrospect*

G.P. Putnam's Sons, New York, 2008

Copyright © 2008 by The Kurt Vonnegut, Jr., Trust

Introduction © 2008 by Mark Vonnegut

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part
in any form. This edition published by arrangement with

G.P. Putnam's Sons, a division of Penguin Group (USA) Inc.

Images on pages 26, 59, 60, 83, 103, 115, 127, 147, 155, 165, 191, 215 and 243
copyright © by Kurt Vonnegut & Origami Express LLC

Fordította: *Szántó György Tibor*

Hungarian translation

© by *Szántó György Tibor*, 2009

Hungarian edition

© by *Maecenas Könyvkiadó*, 2009

honlap: www.maecenaskiado.hu

A csapda és az egyszarvú

Az Úr 1067. esztendejében, az angliai Domb-on-All falucskában a tizennyolc ágú akasztófa tizennyolc ágán a tizennyolc halott ember hol erre fordult, hol meg amarra. Robert de Barom, Hódító Vilmos kebelbarátja akasztatta fel őket. Dülledt szemmel forogtak. Végül mindig ugyanoda jutottak vissza. Fordultak északnak és délnek, fordultak keletnek és napnyugatnak. De akármerre fordultak is, előbb-utóbb újra észak következett. Ezen a tájon pórul járt a jó, pórul járt a szegény, és pórul járt az eszes.

Az akasztófával átellenben, az út túloldalán élt-éldegélt Elmer, a favágó, valamint a felesége, Ivy, és tízéves fiúgyermekük, Ethelbert.

Elmer kunyhója mögött kezdődött a rengeteg erdő.

Elmer becsukta a kunyhó ajtaját, lehunyta a szemét, és nyelvével megnedvesítette az ajkát. A bánat ízét érezte. Apa és fia asztalhoz ültek. Zabkásalevesük már kihűlt. Az uraság, Robert de Barom váratlanul bukkant fel a faluban.

Ivy a kunyhó oldalának támasztotta a hátát. Kapkodva szedte a levegőt, szeme ragyogott. Mintha Isten haladt volna el a házikó előtt.

Ethelbert zordonan, üres tekintettel meredt kihűlt zabkásalevesére. Fiatal elméjét belepte a családi tragédia posványja.

A normannok elvonultak, a patkók dobogása elhalt.

– Ó! Ugye Robert de Barom mégiscsak remekül nézett ki? – kérdezte Ivy. – Láttátok azt a páncélt? A festését? A tollforgóját? És azt az irtó klassz löleplét? – Közben rongyait suhogtatta, fejét meg császárnő módjára, büszkén felszegte.

– Remekül nézett ki. De még mennyire – felelte Elmer. Alacsony férfiú volt ez a favágó. Homloka boltozatos. Nyugtalan, kék szemében ott vibrált a reményvesztett értelem. Kis termete csupa ín és izom. Ilyen a gondolkodó ember, ha alantas munkára fogják. – Remekül nézett ki. Remekül! – morogta.

– Mondhatol rájuk bármit, akkor is a normannok hozták el Angliába a finom modort – jelentette ki Ivy.

– Sokba kerül ez nekünk. Ingyenebéd nem létezik – szögezte le Elmer. Ujjaival beletúrt Ethelbert lenszőke üstökébe, és megdöntötte a fejét. Belenézett a fiú szemébe, hátha megpillant ott valamit, a jelet, hogy mégiscsak érdemes élnie. De csupán tulajdon lelke zavarodottságának tükörképét találta.

– Biztos az összes szomszéd is látta Robert de Barmot. Hogy vicsorított! Micsoda méltóság! Mennyi fennköltég! – Ivy büszke volt a falu hűbérurára. – De le is esik a szomszédok álla, amikor megérkezik a fullajtár, és közli, hogy téged neveznek ki adószedőnek!

Elmer a fejét rázta. Ajka lebiggyedt. Az éltette, hogy bölcsességért és szelídségért szerették. Erre most pont ő legyen Robert de Barom kapzsiságának jelképe, különben felnégyelik?

– Abból a lölepelből szívesen csinálnáték magamnak egy ruhát – jelentette ki Ivy. – Szép kék, és teli van azokkal a kicsike kis aranykeresztekkel. – Életében most először érezte magát boldognak. – Lazára varratnám – ábrándozott. – Hátul jól felpolcoltatnám, és persze lenne neki rendes uszálya. Vagyis egyáltalán nem látszana lazának. Aztán még varratnék néhány jobb cuccot. Utána egy kicsit

franciául is tanulnák. Akkor aztán *diszputálhatnák* a többi normann dámával. Olyan finom hölgyek, meg minden.

Elmer sóhajtott. Kezébe vette a fia kezét. Ethelbert keze kérges volt. Tenyere csupa karcolás. A föld beette magát a pórusokba és a körme alá. A favágó ujjá hegyével végigsimította az egyik vágást.

– Hát ez itt mitől van?

– A csapdát bütököltem – felelte a fiú. Megélnékült, arcán felragyogott az értelem. – Tüskés gallyakkal fedtem be a lyukat – magyarázta izgatottan. – Amikor az egyszarvú belepottyan, a tüskés gallyak ráesnek.

– Azoktól aztán biztosan nem bír kijönni – mondta gyengéden Elmer. – De nincs is túl sok család Angliában, ahol rövidesen egyszarvúpecsenye lesz a vacsora.

– Bárcsak kimennél az erdőbe, és megnéznéd a csapdát! Szeretnék biztos lenni, hogy jól működik.

– Meg vagyok győződve róla, hogy a csapdád kiváló. És meg is akarom nézni. Meg is nézem majd.

Az egyszarvú csapdába ejtésének álma aranyfonal volt. Más nem is díszítette apa és fia sivár életének színtelen szövetét.

Persze mindketten tudták, hogy Angliában nincs egyszarvú, mégis elfogadták ezt a botorságot. Hogy igenis él egyszarvú Angliában. És akár már holnap megtörténhet, hogy Ethelbert elejt egyet. Akkor a favágó sovány családja majd teletömi a bendőjét hússal. A szarvat pedig eladják. Egy vagyont kapnak majd érte. És akkortól kezdve boldogan élnek, míg meg nem halnak.

– Már egy álló éve ígéreted, hogy megnézed a csapdát – zúgolódott Ethelbert.

– Nem értem rá. – Elmer nem akarta megnézni a fia csapdáját. Nem akarta megtudni az igazat. Hogy a fia csapdája nem egyéb, mint öklömnyi mélyedés, rajta néhány ágacska. Nyilván Ethelbert gyer-

meki fantáziája csiholja a reményt, hogy tákolmánya igazi verem. Elmer továbbra is hinni akarta, hogy az a csapda mestermű, és komoly ígéret. Ugyan mi másban hihetett volna?

Elmer megcsókolta Ethelbert kicsi kezét, és orrában megérezte a test és a föld eggyé vált szagát.

– Rövidesen arra megyek, és megnézem – ígérte ismét.

– Ügyelnék, hogy a lólepelből kiteljen egy-egy alsógatya neked, Elmer, meg a kis Ethelbertnek – Ivy rendületlenül tovább szötte a maga álmait. – Akkor aztán nem éppen ti ketten lennétek azok, akiknek alsógatyáját kék alapon kicsike kis aranykeresztcskék ékesítik?

– Ivy! – Elmer türelmesen magyarázott. – Úgy örülnék, ha fel bírnád végre fogni, hogy Robert de Barom csakugyan egy barom. Eszében sincs, hogy neked adja a lova leplét. Még életében nem adott senkinek semmit, de semmit.

– Gondolom, álmodozni azért még szabad! Az álmodozás a nők kiváltsága.

– Aztán miről álmodozol, Ivy?

– Arról, hogy te majd jól végzed a dolgodat. És hátha, hátha mégis nekünk adja azt a leplet, ha már elhordta a lova. Meg arról is álmodozok, hogy te, Elmer, irtó sok adót szedsz be. Ezen úgy meglepődnek, hogy el se hiszik. És akkor talán néhanap meghívnak minket a várukba. – Ivy pipiskedve fel-alá járkált a kunyhóban. Perdült-fordult a földpadlón, közben felemelte nem létező uszályának szegélyét. – *Bon dzsúr, möszjők, bon dzsúr, madámok!* – csi-pogta. – Uraságtok és dámaságtok, remélem, nem szegény.

Elmer megdöbbsent.

– Ez a legmerészebb álmod?

– Te meg, Elmer, kapnál tőlük valami jó választékos nevet. Például: Elmer de Vérengző. Vagy: Elmer de Őrült – folytatta Ivy. – És

vasárnaponként kocsin járnánk a templomba. Te, én, meg Ethelbert. Szépen kicsípnénk magunkat. És ha valamelyik vén jobbágy útszéli megjegyzést tenne ránk, hát odahajtatnánk hozzá, és...

– Ivy! – kiáltotta Elmer. – Mi is jobbágyok vagyunk! Jobbágyok!

Ivy nagyot toppantott, és ide-oda ingatta a fejét.

– Hát nem az imént adta meg nekünk Robert de Barom az esélyt a fejlődésre?

– Hogy olyan gonoszak lehessünk, mint ő? Ezt nevezed fejlődésnek?

Ivy leült, és felrakta a lábát az asztalra.

– Ha valaki önhibáján kívül az uralkodó osztály tagja, és sehogy se tud onnan kitörni, akkor nem tehet mást, kénytelen uralkodni, mert különben a nép nem adná meg a kormánynak a kellő tiszteletet. A népet kormányoznia kell valakinek.

– Hogy belegebedjen! – jegyezte meg Elmer.

– És meg is kell őket védelmezni. Sokba kerül ám egy ilyen pán-cél meg vár.

Elmer megdörgölte a szemét.

– Nézd, Ivy! Megmondanád, mi az a rettenetesen rossz, amitől meg vagyunk védelmezve, és ami még annál is sokkal rosszabb, mint a jelenlegi helyzetünk? Akkor legalább tudnám, melyik a félelmetesebb, és eldönthetném, hogy mitől is rettegek jobban.

Ivy ügyet sem vetett a férjére. Lópatkók dobogása verte fel a csöndet. Robert de Barom és kísérete közeledett. Indultak vissza a várukba.

Ivy izgalma nem ismert mértéket, midőn a kunyhó minden eresztékét dicsőség és fennköltség remegtette.

Ivy az ajtóhoz rohant, és feltépte.

Elmer és Ethelbert lehajtották a fejüket.

– *Hien! Regardez!*

– *Donnez la chasse, mes braves!**

A normann lovasok hátráltak, megfordultak, és bevágtattak az erdőbe.

– Mik a hírek? – kérdezte Elmer. – Valamit szétapostak?

– Megláttak egy szarvast! – jelentette Ivy. – Mind utánaerednek. Robert de Barom száguld legelől. – Ivy zakatoló szívére szorította a kezét. – Hát nem kiváló vadász ő, mindazonáltal?

– De, az. Mindazonáltal – hagyta rá Elmer. – Az Úr erősítse meg a jobb öklét! – Elmer a fiára pillantott, hátha huncut mosollyal nyugtázza a fohászt.

Csakhogy Ethelbert arca elfehéredett. Szeme kiguvadt.

– A csapdám! – nyögte. – Pont arra nyargalnak.

– Ha csak egy ujjal is hozzá mernek nyúlni a csapdádhoz, én... én... – Elmer nyakán kidagadtak az erek, ujjai úgy mozogtak, akár a rák ollója. A favágó természetesen tudta, hogy Robert de Barom merő szórakozásból is ripityára zúzza fia szeretett csapdáját, ha megtalálja. – *Pour le sport, pour le sport*** – mondta keserűen Elmer.

A favágó megpróbálta elképzelni, miként ölné meg Robert de Barmot, ábrándjai azonban éppúgy elkésértették, mint a szomorú valóság. Elmer gondolatban keresett, kutatott, hol lehet Robert de Barom gyenge pontja. De hiába keresett, hiába kutatott. Nem volt gyenge pont.

Így az álom kezdett közeledni a valósághoz. Robert és serege a harci paripákon akkorára magasodtak, mint a katedrális. Robert-t és seregét nehéz páncél védte. Sisakrostélyaik rácsa mögött hahotáz-

* – *Hé! Nézzétek!*

– *Üldözzétek, hű szolgálaim!*

** – *Kedvtelésből. Kedvtelésből.*

tak. Kedvük szerint válogathattak a fegyverek közül. Kétélű kard, láncos buzogány, harci bárd, pöröly. Itt ez a rongyos, mérges favágó. Vajon melyikkel tanítsuk móresre?

És Elmer ujjaiából elszállt minden erő.

– Ha összerontják a csapdádat, majd építünk helyette másikat. Jobb lesz, mint a régi – motyogta magába roskadva.

A gyengesége fölötti szégyen úgy elöntötte, hogy rosszul lett. Egyre betegebbnek érezte magát. Fejét összekulcsolt kezére hajtotta. Amikor újra felemelte és körülnézett, arcán halálfejevgyor ült. Elmer túljutott a holtpontra.

– Apa! Jól vagy? – kérdezte rémulten Ethelbert.

– Nagyszerűen. – Elmer felállt. Lábai reszkettek. – Igazán nagyszerűen – mondta.

– Nem úgy nézel ki, mint máskor – jegyezte meg Ethelbert.

– Mert többé már nem az vagyok, aki voltam. Többé nem félek! – Megragadta az asztal szélét. – Többé nem félek! – kiáltotta.

– Csitt! Meghallják! – aggódott Ivy.

– Semmi csitt! – bömbölte elszántan Elmer.

– Pedig befejezhetnéd az ordibálást. Te is tudod, mit művel Robert de Barom azokkal, akik nem hallgatnak.

– Tudom. Rászögeli a kalapjukat a fejükre. De ha ez az ár, hát kifizetem. – Szeme vérben forgott. – Magam elé képzeltem, amint Robert de Barom szétapodja a kisfiam csapdját. És egyetlen vakító villám fényénél megláttam életem egész történetét.

– Apa, ide hallgass! Nem attól tartok, hogy szétdúlja a csapdát. Inkább attól, hogy bele...

– Vakító villám! – ordította Elmer.

– Az isten szerelmére! – Ivy idegesen becsukta az ajtót. – Jól van, jól van – sóhajtott. – Meséld el életed egész történetét, de vakító vilámgyorsan.

Ethelbert megrángatta apja ingujját.

– Hidd el, apa, nem a levegőbe beszélék. Az a csapda...

– Rombolók és építők! Egymás ellen! Íme, ez az én életem teljes története!

Ethelbert a fejét rázta. Magában mormogott. „Ha az a ló csak hozzáér a kötélhez, amit ráhurokoltam arra a facsemetére, amit hozzákötöttem a...” – Ajkát harapdálta.

– Befejezted, Elmer? – kérdezte Ivy. – Ennyi volt? – Dühítően lát-szott rajta, alig várja, hogy tovább bámulhassa a normannokat. Elmer megfogta a kilincset.

– Nem, Ivy. Még nem fejeztem be – förmedt rá hevesen. Amikor Ivy a kilincs felé nyúlt, rácsapott a kezére.

– Megütöttél, Elmer! Megütöttél! – Ivy megdöbbsent.

– Egész nap tárva-nyitva tartod ezt a rohadt ajtót! Bárcsak ne is lenne ajtónk! Egész álló nap csak kiülsz ide, az ajtónk elé. Bámulod a kivégzéseket, és várod, hogy erre jöjjenek a normannjaid! – Elmer Ivy arca előtt fel-le mozgatta a tenyerét. – Nem is csoda, hogy bezsongott az agyad a sok fennkölségtől meg erőszaktól!

Ivy összehúzta a vállát. Szánnivalóan festett.

– Hát én csak nézegetem ezeket az akasztásokat. Folyton egyedül vagyok. Magányos. Így legalább gyorsabban telik az idő.

– Túl régóta nézegetsz már, Ivy. És volna új mondanivalóm is számodra.

– Csakugyan? – cserfellt Ivy.

– Csakugyan! – A vézna kis favágó kihúzta magát. – Nézd, Ivy! Belőlem soha nem lesz Robert de Barom adószedője!

Ivy levegő után kapkodott.

– Nem leszek a rombolók segítője – folytatta a favágó. – Én az építők közé tartozom. És a fiam is.

– De hát ha nem leszel adószedő, felkötnek – szörnyülködött

Ivy. – Robert de Barom megmondta, hogy felköttem, ha nem vállalod el a munkát.

– Tudom. Pontosan tudom. – Elmert nem fogta el a rettegés. Nem érezte a fájdalmat, ahol pedig fájniya kellett volna. Elégedettség szállta meg. Végre-valahára ő is csinált valamit, ami tökéletes. Mintha kristálytisztá és jéghideg forrásvizet kortyolt volna.

Elmer kinyitotta az ajtót. Feltámadt a szél. Az akasztott emberek láncai kórusban csikorogtak. Lassú volt az ének, s a rozsdálló enyészet hangján szólt. A szél most az erdő felől fújt. Elmer felé sodorta a normann bajnokok kiáltásait.

A favágó különösnek találta, hogy a normannok mintha megzavarodtak volna. Mintha most nem lennének olyan magabiztosak. Nyilván jó messze lehetnek, azért nem értem a szavukat – gondolta Elmer.

– *Robert! Robert? Allo, allo? Hien! Allo, allo?*

– *Allo? Allo? Hien! Robert! Dites quelque chose, s'il vous plaît! Hien! Hien! Allo?*

– *Allo, allo, allo? Robert? Robert de Barom? Hien? Allo, allo, allo?**

Ivy hátulról átkarolta a férje vállát. Arcával a favágó hátának simult.

– Elmer, drágám. Nem akarom, hogy felkössenek. Szeretlek, egyetlenem.

A férfi gyengéden megpaskolta a felesége kezét.

– Én is szeretlek, Ivy. Hiányozni fogsz.

– Eldöntötted? Végigcsinálod?

– Eljött az ideje, hogy az életemet odaadjam azért, amiben őszin-

* – *Robert! Robert? Halló! Halló! Hé! Halló? Halló?*

– *Halló? Halló? Hé! Robert! Mondjon már valamit, az istenért! Hé! Hé! Halló?*

– *Halló, balló, balló! Robert? Robert de Barom? Hé? Halló, balló, balló?*

tén hiszek – mondta Elmer. – Ha pedig nem jött még el az ideje, akkor is végigcsinálom.

– De hát miért?

– Mert a fiam előtt fogadtam meg. – Ethelbert az apjához lépett. Elmer átkarolta a vállát.

A kicsiny család összeölelkezett. Kissé előredőltek, utána vissza. Előre, vissza. Alkonyodott. Lelkük diktálta ringásuk ritmusát.

Ivy Elmer hátának simulva csendesen sírdogált.

– Épp most sikerült megtanítanod Ethelbertnek, hogy miként akasztassa fel magát ő is. Olyan udvariatlan ezekkel a normannokkal. Kész csoda, hogy még nem hajították a tömlőcük fenekére.

– Azt remélem csupán, hogy mielőtt meghalna, neki is olyan fia születik, mint az enyém.

– Pedig úgy nézett ki, hogy minden nagyszerűen alakul. – Ivy könnyei most már patakzottak. – Remek állásajánlatot kaptál. Akár elő is léptethettek volna – mondta megtört hangon. – És arra gondoltam, hogy egyszer, amikor Robert de Barom lova végre elhordja a leplét, te odamehettél volna hozzá, és elkér...

– Ivy! Ne tedd még nehezebbé! Inkább vigasztalj!

– Kissé könnyebben vigasztalhatnálak, ha legalább érteném, hogy miért csinálod ezt az egészet.

Két zavarodott, tanácstalan normann bukkant elő az erdőből. Egymásra meredtek, széttárták a kezüket, vonogatták a vállukat.

Egyikük kétélű kardjával félrehajtott egy bokrot, és alánezett. Szerencsétlennek tűnt.

– *Allo, allo? Robert?*

– *Il a disparu!* – mondta a másik.

– *Il s'est évanoui!*

– *Le cheval, l'armement, les plumes – tout d'un coup!*

– *Poof!*

A csapda és az egyszarvú

– *Hélas!**

Észrevették Elmert és a családját.

– *Hien!* – szólt oda az egyik normann a favágónak. – *Avez-vous vu Robert?*

– Robert de Barmot?

– *Oui.*

– Sajnálom – felelte Elmer. – Nyomát sem láttam.

– *Eh?*

– *Je n'ai vu pas ni peau ni cheveux de lui*** – mondta a favágó.

A normannok ismét egymásra meredtek. Lesújtva álldogáltak.

– *Hélas!*

– *Zut!*

Lassan visszaporoszkáltak az erdőbe.

– *Allo, allo, allo?*

– *Hien! Robert? Allo?****

* – *Halló! Halló! Robert?*

– *Eltűnt!* – mondta a másik.

– *Nyoma veszett!*

– *PéNZ, paRiPa, feGyVeR – minden egyszerre!*

– *Puff neki!*

– *Ó, de kár!*

** – *Hé!* – szólt oda az egyik normann a favágónak. – *Láttad Robertet?*

– Robert de Barmot?

– *Igen.*

– Sajnálom – felelte Elmer. – Nyomát sem láttam.

– *Micsoda?*

– *Nem láttam sem őt, sem a lovait* – mondta a favágó.

*** – *Hát ez baj!*

– *Francba!*

– *Halló, halló, halló!*

– *Hé! Robert? Halló!*

– Apa! Figyelj végre rám! – Ethelbert valósággal remegett az izgalomtól.

– Csitt. Most édesanyáddal beszélek – leckéztette őt gyengéden a favágó.

– Ez is pont olyan, mint a gyagyás egyszarvúcsapdátok – panaszkodott Ivy. – Azt sem bírom felfogni. Lásd be, hogy türelmes voltam. Soha egy rossz szót se szóltam. De most megmondom, mit gondolok!

– Ki vele! – vágta rá Elmer.

– Annak a csapdának ehhez az egészhez semmi köze!

Könnycseppek gyülekeztek Elmer szeme sarkában. Maga előtt látta a csapdát. Öklömnnyi mélyedés, rajta ágacskák. Látta, hogy fiának képzelete nagyította fel, és hogy ez a csapda volt gyermeke életének értelme. És most még ez az élet is a végéhez ért.

– Angliában nem is él egyszarvú! – fitogtatta műveltségét Ivy.

– Tudom. És Ethelbert is tudja.

– És attól, hogy fellógattatod magadat, még semmi sem lesz jobb.

– Tudom. És Ethelbert is tudja.

– Akkor lehet, hogy mégiscsak én vagyok a buta.

És Elmerbe hirtelen belehasított a rettegés, a magány és a reá váró kínzások összes fájdalma. Ennyibe kerül hát az az egyetlen korty kristálytisza, jéghideg forrásvíz. Sokkal gyötrelmesebb, mint a szégyen.

Elmer nyelt egyet. Nyaka élesen megsajdult. Pont ott, ahol majd a hurok belemar.

– Ivy, drágám. Csak *remélni* tudom, hogy te vagy a buta.

Azon az éjszakán Elmer imádkozott. Ivy számára új férjért fohászkodott a Mindenhatóhoz. És hogy erősítse meg Ethelbert szívét. Saját magának kíméletes halált kívánt másnapra, és hogy utána a mennyországba kerülhessen.

– Ámen – mondta.

– Mi lenne, Elmer, ha csak megjártszanád az adószedőt? – tipródott Ivy.

– És az adó is csak megjártsza, hogy adó?

– Jó! Akkor próbaidőre vállald.

– A próbaidő alatt is mindenki meggyűlöl. És végül így is, úgy is felkötnek.

– Mindig ellenkezel. – Ivy orra pirosodni kezdett.

– Ivy?

– Igen?

– Tudod, Ivy, nagyon is megértelek. És a kék ruhát is értem, a kicsike kis aranykeresztekkel. Én is szeretném, ha abban a ruhában járnál.

– És te meg Ethelbert kaptatok volna egy-egy alsógatyát. Kék alapon kicsike kis aranykeresztekkel. Nem egyedül magamnak akartam az egész lóleplet.

– Ivy! Amire most készülök, mégiscsak fontosabb, mint az a lólepel.

– Pont ezt nem értem. El sem tudom képzelni, mi lehetne nagyobb szerűbb Robert de Barom lóleplénél!

– Elképzelni én sem tudom. De attól még léteznek ilyen dolgok. Kell, hogy létezzenek! – Elmer szomorúan elmosolyodott. – De bármilyen dolgok legyenek is, holnap majd szépen mindet körbetáncolom. Kötéltáncot járok.

– Visszajöhetne már Ethelbert – jegyezte meg Ivy. – Jobb lenne, ha együtt lenne a család.

– Ellenőriznie kell a csapdját. Az élet nem áll meg.

– Örülök, hogy ezek a normannok végre hazamentek. Folyton csak *allo*, meg *bien*, meg *bélas*, meg *zut*, meg *poof*. Már majdnem beleőrültem. Gondolom, megtalálták Robert de Barmot.

– És ezzel a sorsom megpecsételődött. – Elmer nagyot sóhaj-

tott. – Kimegyek, megkeresem Ethelbertet. Van-e szebb módja egy férfi számára az utolsó éjszaka eltöltésének, mint hogy hazahozza az erdőből a fiát?

Odafent ragyogott a félhold, és halványkékre festette a világot. Elmer a fia nyomát követte. Ment a hatalmas fekete fák sorfala között.

– Ethelbert! – kurjantotta.

Felelet nem érkezett.

A favágó egyre csak ment. Gallyak csapkodták az arcát, tuskobokrok marasztalták a lábát.

– Ethelbert!

De csak az akasztófa méltatta válaszra. Megnyikordultak a láncok. Az egyik csontváz csörögve a földre hullt. Már csak tizenheten himbálóztak a tizennyolc karú bitón. Egy személy még felfért rá.

Elmer egyre jobban aggódott. Hol lehet a fia? Elszántan tört előre. Már mélyen bent járt az erdőben. Tisztásra ért. Megpihent. Tüdeje zihált, szemét marta a verejték.

– Ethelbert!

– Apa? – A hang egy sűrű csalitasból érkezett. – Gyere és segíts!

Elmer kezét előrenyújtva, vakon a hang irányába tapogatózott. A teljes sötétségben Ethelbert megragadta a favágó csuklóját.

– Vigyázz! Még egy lépés, és te is beesel a csapdába.

– Ó! Hát ennek bizony hajszál híja volt! – Elmer azt akarta, hogy a fia elhiggye, és örüljön neki, mennyire megijedt az öklömnyi mélyedéstől meg a parányi ágacskáktól. – HUUUU! – szörnyülködött Elmer. – Ezt megúsztam!

Ethelbert lehúzta apja tenyerét a talajra, és valami furcsa dologra tapasztotta.

A favágó elámult. Hatalmas, kimúlt vad testét tapintotta ki. Odatérdelt.

– Szarvas?

Saját hangja szinte mintha a föld gyomrából érkezett volna vissza hozzá.

– *Vas, vas, vas!*

– Beletelt egy órába, míg kiszedtem a csapdából – súgta Ethelbert.

– *Ból, ból, ból!* – súgta a föld gyomra is.

– Komolyan? Uramisten! Kisfiam! Fogalmam sem volt, hogy a csapdád ennyire kiváló!

– *Ló, ló, ló!*

– És ez még mind semmi!

– *Mi, mi, mi!*

– Honnan jön a visszhang?

– *Hang, bang, bang!*

– Az orrod elől! A csapdából.

– *Ból, ból, ból!*

Elmer hanyatt vetette magát. Ethelbert hangja közvetlenül előtte szólalt meg. Mintha egyenesen a pokol tornácáról érkezett volna vissza.

– És ezt mind te ástad ki?

– A Mindenható ásta. Ez itt egy barlang kürtője.

Elmer bénultan hevert a földön. Fejét nekitámasztotta a szarvas-
tetemnek, amely gyorsan hűlt és merevedett. A csalit ágbogának sűrű zöldje egy ponton lyukas volt. Egyetlen ragyogó csillag világlott az égbolton. Elmer nézte, nézte ezt a csillagot. Hála könnyeinek priz-
mái, íme, szivárvánnyá változtatták.

– Mindent megkaptam az élettől – mondta a favágó. – Ma éjjel minden az enyém lett. És még annál is több! Sokkal több! Isten segedelmével a fiam elejtette az egyszarvút! – A földön fekvő megkereste Ethelbert lábfejét. Azt simogatta.

– Lám, lám! Ha Isten még egy semmi kis favágónak és a fiának is

meghallgatja az imáját, akkor szinte bármilyen csoda megtörténhet ezen a világon!

Elmer úgy elálmélkodott a teremtés tökélyén, hogy kis híján elnyomta az álom. Ethelbert azonban felrázta.

– Elvigyük Anyának a szarvast? Díszlakoma, éjféلكor?

– Ne az egészszet! Túl kockázatos! Inkább kanyarítsunk belőle néhány szép, kisütni való szeletet. A többit meg rejsük el itt.

– Van nálad kés? – kérdezte Ethelbert.

– Nincs. Tudod, hogy szigorúan tilos.

– Akkor szerzek valami vágóeszközt.

Elmer még mindig a földön feküdt. Hallotta, amint a fia leereszkedik a barlang kürtőjébe. Hallotta, amint lábai keresik, és meg is találják a fogódzókat. Hallotta, amint Ethelbert egyre mélyebbre hatol. Talán már benn lehet a föld gyomrában. Hallotta, hogy a fia zihálva fahasábokat tologat a barlang fenekén.

Ethelbert egyszer csak felbukkant. Hosszú tárgyat tartott a kezében. Az ég egyetlen csillagának fénye megvillant rajta.

– Ez majd megteszi – mondta a fiú.

Odanyújtotta a favágónak Robert de Barom borotvaéles, széles kardját.

Éjfélre járt.

A kicsiny kis család teleette magát szarvaspecsenyével. Elmer Robert de Barom dísztőrével pizskálta a fogát.

Ethelbert az ajtónál őrködött. Zsíros ajkát Robert de Barom tollforgójába törölte.

Ivy elégedetten magára terítette a lóleplet.

– Ha tudtam volna, hogy fogtok is valamit, biztos nem gondoltam volna, hogy bolond egy ötlet az a csapda.

– A csapdákkal mindig csínján kell bánni – jegyezte meg Elmer.

Hátradólt. Azon iparkodott, hogy boldognak érezze magát, amiért nem másnap lesz az akasztása, tekintettel arra, hogy Robert de Barom meghalt. De a kegyelem gondolatát csak suta kis semmiségnek találta. Magvasabb eszmék keringtek a favágó boltozatos koponyájában.

– Csupán egyetlenegy dolgot szeretnék még kérni – állt elő Ivy.

– Ki velem! – Elmerre rátört a nagylelkűség.

– Úgy szeretném, ha tik ketten nem csúfolkodnátok rajtam.

Hogyha nem hajtogatnátok, hogy ez itt: egyszarvúpecsenye. Hát azt képzelitek, hogy én mindent elhiszek?

– Márpedig bizony hogy az. Egyszarvúpecsenye. És mondhatok egyebet is! Azt is nyugodtan elhiheted! – Kezére húzta Robert de Barom acélsodronyából font kesztyűjét, és dobolni kezdett vele az asztalon.

– Nagy nap köszönt a szegény emberekre, Ivy!

– Komolyan? Akkor hát igazán rendes dolog, hogy te meg Ethelbert olyan sokat törtétek magatokat, hogy nekem legyen majd mit felvennem azon a nagy napon. – Ivyt elöntötte a férje iránt érzett szeretet.

Lópatkók dobbantak a távolban.

– Mindent rejtünk el – súgta Ethelbert.

Egyetlen szempillantás alatt eltűnt Robert de Barom teljes arzenálja. Eltűntek a pecsenyéstálak is.

Állig felfegyverzett marcona normann lovagok viharzottak el a favágó hitvány kis kunyhója előtt. Testetlen démonaiktól rettegte, mégis dacosan kiáltoztak az éjszakában.

– *Hien! Hien! Courage, mes braves!**

Aztán elült a lódobogás.

* – *Hé! Hé! Bátorság, hű szolgák!*